Nr. 88 Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **stréinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Efectele terorismului.

Pecând românii, cu drept cuvênt astéptă o reacţie sănătósă în sinul guvernului, ca product al esceselor provocate prin şovinismul desfrênat al presei şi canaliei magiare, ḑiarele magiare cer mĕsuri escepţionale pentru apĕrarea intereselor magiarilor în părţile locuite de români, şi semnele nu lipsesc, că încercări cel puţin se vor face în astă direcţiune, ér „hoţul de păgubaş“ va căpĕta o lecţie bună

Noi n'am aprobat nici odată demonstraţiile de strade fie ele chiar şi românesci, puse la cale în timp neoportun şi în mod provocător, dar şi noi ca tótă lumea aflăm scuse chiar şi pentru escese, dacă acelea purced dela un popor persecutat, nedreptăţit, desconsiderat, calumniat şi împins la desperare cum este poporul român, faţă de opresorii sei, fie aceia societatea sau guvernul, carele ar trebui sĕ fie adevĕrat părinte al tuturor cetăţenilor statului, pe care-l conduce, nu se pot însĕ justifica nicăiri în lume brutalităţi ca cele din Turda şi din Orade, sĕvêrşite din partea celor dela putere, cari în tot momentul dispun de tóte mijlócele legale pentru pedepsirea celor ce comit fărădelegi, din partea mulţimii, din partea celui tare, faţă de o mână de ómeni, pe cari i-a condamnat sórtea sĕ trăéscă între ei, faţă de cel slab.

Asta nu este nici măcar un act de curaj, cu care însuşire se mândresce elementul magiar, ci este terorism, arma nihilistilor şi anarchistilor din tótă lumea.

Selbăteciile din Orade s'au făcut din incidentul unei broşuri unguresci, fĕtul pĕcătos al unui preot nevrednic de chemarea sa, denunciant miserabil al archiereului seu, pus la cale şi sprijinit cu linguşiri şi cu bani de şovinismul magiar, şi totuşi canalia din Orade nu s'a mulţămit cu aceea, că a dat un şarivari prelatului suspicionat de „trădător de patrie“, nu s'a mulţămit nici cu aceea că a devastat palatul lui şi al canonicilor gr. catolici, ca presupuşi complici ai episcopului Pavel, ci au atacat şi bisericile, scolile şi alumneul, apoi locuinţele protopopului şi parochilor gr. catolici, dar nu s'a oprit nici aci, ci tot cu asemene furie a năvălit asupra casei consistoriului gr. or., asupra alumneului „Zsiga“ gr. or., asupra bisericii, scólelor, parochului gr or. din Orade, asupra cărora nici nemernicul Pituk nu şi-a vĕrsat veninul seu, au năvălit asupra locuinţelor inteligenţei române fără diferenţă de confesiune, ba nici casele veduvelor române n'au putut scăpa de barbarismul acelor turbaţi, carii precum se scie, şi au esecutat vitejia cu asistenţa poliţiei locale, şi cu binevoitoriul concurs al inteligenţei magiare din Orade.

Faptele dovedesc deci, că nebunul Pituk a fost numai o armă miserabilă în mâna urzitorilor, până când au pus la cale canalia, ca se năvălĕscă asupra românilor.

Ură de rasă a magiaro jidanilor din Orade contra românilor din tótă lumea a dat bolovanii şi ciomegele în mâna plevei, ca sĕ terorisezе pe români, atacându-le averea, şi dacă s'ar fi opus, chiar şi viaţa.

Episcopul Pavel în indignaţiunea sa, întrebat anume de un ḑiarist acusă pe inspectorul reg. scol. din Biharea *Sipos Orbán*, că acela ar fi autorul intelectual al celor întêmplate în Orade, ér de autor al brosurei lui Pituk denunciă pe inspectorul scolar al unui municipiu vecin, care după „Brassó“ este Aradul, al cărui inspector scolar Varjasy Árpád, când era iritaţiunea contra românilor la culme, a şi telegrafat la ḑiarele din Orade, că „Pituk e cu mintea întrégă, este om de omenie şi merită sprigin, ér cei ce'l persecută, furci.

Dóuĕ sĕptămâni a trecut deja de când un prelat român a înfierat în faţa lumii pe acesti doi funcţionari de stat, ca pe agitatori periculoşi, şi încă nime nu are scire că guvernul ar fi introdus măcar cercetare disciplinară contra lor.

Faptele oradanilor sunt crime, cari trebue urmărite din oficiu, românimea întrégă cere pedepsirea criminalilor, episcopul Pavel, blând şi fricos cum este, în loc de a pretinde cu tótă resoluţia ca se capete satisfacţie, după foile unguresci s'a umilit a cere contra sa învestigaţie dela ministrul de interne, nu scim pentru ce.

Jurnalele scriu, că se va denumí un comisar guvernial la Orade. Românii cred, că se va denumí pentru cercetarea lucrului şi ca se esopereze pedepsirea celor vinovaţi, magiarii însĕ pretind şi cer, ca comisariul sĕ pună la cale mesuri escepţionale pentru reglementarea românilor, ér unii, al căror organ este „P. Napló“ au obrăsnicia a pretinde, ca însuşi Sipos Orban sĕ fie denumit comisariu.

Urmele vandalismului ca rane deschise acusă mereu pe şovinismul magiar naintea lumei civilisate, şi administraţia tot nu se mişcă, ca se deie satisfacţia cuvenită celor insultaţi.

E bine! O pornire anarchistă, se nu ḑicem revoluţionară, cum este cea iniţiată în Turda şi potenţată în Orade, contra unui popor, cel mai numeros după magiari, contra bisericilor şi institutelor de învĕţămênt române, contra consistorielor române, contra unui episcop consilier intim al Maj. Sale, se nu valoreze atâta în ochii guvernului, fiind-că cei persecutaţi sunt români, cât a valorat d. e. se rĕmânem tot în comitatul Bihării, delăturarea de pe streşina gimnasiului din Beinş a unui steguleţ magiar cu ocasiunea unei solemnităţi private, carea nu era a gimnasiului?!

Atunci cea mai energică intervenţiune, carea a causat nu numai eliminarea studentului care a îndepărtat stégul, dar şi transferarea mai multor profesori şi la urmă magiarisarea gimnasiului superior din Beinş, ér astăḑi tóte autorităţile sunt amorţite, şi cei ce au comis crimele terorisézĕ şi mai departe pe cei insultaţi, încât nici consistoriile nu mai cutézĕ a se întrunì şi a funcţiona.

Unde va duce acest indiferentism al guvernului? Aştéptă dóră, ceea ce ar dori agitatorii, până când îşi va perde şi poporul român cumpĕtul ce-l caracterisézĕ, şi va încerca sĕ scótă „cuiu cu cuiu“ ca apoi sĕ se producă cu mĕsuri statariale?

Ba da! ḑiarele din capitală scriu că dl ministru Hieronymi a convocat pe comiţii supremi din Transilvania la o conferenţă, ca se afle dela ei: cu ce mĕsuri s'ar putea pacifica românii? şi că resultatul acestei conferenţe ar fi, că guvernul îndată după întrunirea parlamentului sĕ cĕră, ca fără amânare şi în mod escepţional se introducă în Transilvania administraţia de stat.

Va se ḑică nici organele ministeriului puse în fruntea municipiilor din Transilvania, nu sunt în stare se propună un lucru mai cu minte pentru pacificarea românilor, decât înmulţirea instituţiunilor *speciale transilvane*, un argument mai mult pentru *autonomişti*.

Dar óre cum cugetă acei înţelepţi că vor pacifica pe români cu ajutorul administraţiei de stat?

In ce consistă acea administraţie?

In denumirea funcţionarilor municipali şi comunali!

Dar astăḑi mai esistă vr'o alegere liberă?

Alegerea de astăḑi nu este altă decât o caricatură, o formalitate gólă pentru esecutarea voiei guvernului.

In municipiu nu póte fi ales numai pe cine candidézĕ comitele suprem, carele nu este organul municipiului, ci al guvernului, ér în comună

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Apoĭ màrturiĕa kredinceĭ.

1. Kred într'unul Zeu, Tatăl a tot cenetorlu, fakètorlu cerluĭ, si a pamèntuluĭ, vezutelor totulor, si nevezutelor.

2. Si intr'unul Domnu Isus Hristos, Fiul Zeuluĭ ununaskutlu, karele dela Tatàl se naskú maĭ nàinte de tote vietele. Luminà din luminà, Zeu adeverat din Zeu adeverat, naskut ĕarò nu fakut, karele este ku Tatàl de unafiincà, prin karele tote se fakură.

3. Karele pentru noĭ omeniĭ, si pentru màntuirĕea nostrà se depuse din ceruri, si se intrupă din Spirtul sàntu, si din Maria Vergine, si şi se fakú om.

4. Şi se restigní pentru noĭ sub Pilat din Pontu, şi patimí şi se ìngropă.

5. Şi ìnviă treelĕa zi dupò Skripturĭ.

6. Şi se suí la ceruri, şi şede de derĕapta Tatàluĭ.

7. Şi ĕarò va sè venè ku màrire a judeká vii, şi morciĭ, a kàruĭ ìmperaciĕa nu va avea sĕvèrşit.

8. Şi intru spirtul sàntu, Domnul, Viacàfakètorlu, karele d'in Tatalu purcede; karele impreunà ku Tatàl, şi ku Fiul este inklinat, şi màrit, karele vorbí prin prezikètorĭ.

9. Intr'una sàntà, dekomunà, şi apostolĕaskà Baserikà.

10. Màrturesku un botez intru liertarĕea pekatelor.

11. Asteptu inviarĕa morcilor.

12. Şi viaca vieteĭ venitore. Amin.

Apoi urmàtorele Kànticete.

Se kade ku adeverat, a fericí pre tine Zeunaskètore cĕa totudeuna fericità, şi cu totul nevinovatà. şi muma Zeului nostru. Karĕa esti maĭ preciuità decàt Heruvimiĭ, şi nesimelat maĭ mărită decàt Serafimiĭ; karĕa nestrikat pe Zeu Kuvèntul nascuşi; pre tine adevĕrată Zeunaskètore! màrimu.

Prĕamàrità, totudeunà Vergine, binecuvèntatà Zeunaskètore, dú rogăcĭunĕa nostrà la Fiul teu, şi Zeul nostru, ka prin tine sò màntuĕaskè sufletele nostre.

Desklide nòe binecuvèntatà Zeunaskètore, uşĭa miselimeĭ; ka noĭ, kariĭ speràm întru tine, sò nŭ perimu; mà sò ne skapèm prin tine din nekasurĭ; kà tu esti màntuirĕa genlui omenesku.

Sàncilor Apostolĭ, Prezikètorĭ, Marturĭ, Ierarhi, Kuvioşĭ, şi toci Sànciĭ rogacive Zeului pentru mine pekatoslu.

Màntueste Domne poporlu tĕu, şi binecuvèntà mostenirĕa tĕa; donĕazà vinsĭune regilor asupra neamicilor, şi apàrà ku Krucea tĕa pre regĭunĕa tĕa.

Màrire.

Tu, karele voincĭos te inalcaşĭ pe kruce, donĕazà cetacĭuneĭ teeĭ nouà numiteĭ ku numele teu miselimile tele, Hristose Zeule! imbukurà ku puterĕa tĕa pe kredincioşiĭ regiĭ nostriĭ, donĕazà lor vinsiune asupra ostitorĭlor; sò aĭbê ajutorlu tĕu ka armà de pace, şi neinvinsu semn de vinsiune.

Şi akum.

Intru totlaudatà, bunà Zeunaskètore! karĕa esti apàràtore infrikoşatà, şi neinfruntatà, nu sprevedĕa rogàcĭunĭle nostre; intareste regĭunĕa dereptumàrĭtorĭlor; màntueste pre ceĭ, kăror màndaşĭ a imperací şi dà lor vingere din cer, kà nascuşĭ pre Zeu, karĕa esti una binecuvèntatà.

Rogàcĭune.

Cie Zeuluĭ, şi kreatorluĭ mĕu tradau sufletlu, şi truplu mĕu. Tu ènsucĭ me binekuvèntà, tu ènsucĭ me misele, tu ènsucĭ me skapà de tot reulu. Şi dă mie, ka sò petrek zioa acista in pace, şi fòrà pecat pentru màrirĕa numeluĭ teu, şi pentru màntuirĕa sufletului mĕu. Amin.

Petru rogàcĭunile sàncilor Pàrincilor nostriĭ, Domne Isuse Hristose Zeul nostru, misele pre noĭ. Amin.

(Va urma.)

nu póte fi ales numai pe cine candidéză pretorele ales la candidarea guvernului.

Alegere fără drept de candidare nu plătesce o cépă degerată.

In acest punct deci, pentru români este tot una, funcționar denumit cum se intenționéză prin întroducerea administrației de stat pentru viitor, ori candidat de guvern și ales de magiari cum este astădi. Nici unul, nici altul nu póte conta la încrederea poporului, numai după-ce prin fapte va dovedi că este om drept și că nu este șovinist.

Una scim noi, și asta este sigur, și anume, că românii nici odată nu se vor puté *pacifica* în sensul sfaturilor magiarilor din Transilvania, fie ei chiar comiții supremi, *pentrucă interesul lor nu este mulțămirea, ci este suspicionarea și prin consecință persecutarea elementului românesc din Transilvania*, bine sciind ei, că îndată ce românii nu vor fi considerați deja din momentul nascerei lor de trădători de patrie, de dacoromăni, carii vor să desființeze statul, *încétă privilegiul lor de unicul element compunĕtor de stat*, „államalkotó elem" cum dic ei, apoi calici, dar ambițioși, corupți și cheltuitori cum sunt ei, fără a sci și fără a voi se lucre, sunt perduți, pentru că între condițiuni egale ei nu pot concura nici într'o privință cu un popor tiner, vigoros, necorupt, cruțător și inteligent cum sunt românii.

Asta, rugăm pe dl ministru Hieronymi, care nainte de a deveni ministru dăduse semne de bărbat de stat cu vederi înalte, ca se și-o noteze bine, și dacă voiesce să și asigure un nume nemuritor în istoria patriei nóstre, se nu pornéscă după informațiuni pătimașe, ci se aibă curagiul a-și validita vederile proprii neinfectate de șovinismul, care a copleșit astădi tot terenul.

Fie ministru nepreocupat, esecuteze deocamdată cel puțin legile esistente cu bunăvoință, cu dreptate și ecuitate, mesurile escepționale totdeuna sunt nedrepte și odióse, cu acelea nu se póte câștiga simpatia și mulțămirea popórelor.

Nu aștepte guvernul ca românii se iee inițiativa, pentru-că ei nu au la ce renuncia, inițiativa trebue se emaneze dela guvern și dela legislativă.

Inceputul la tótă întêmplarea are se fie o lege electorală egală pentru toți, fără portițe pentru șovinism și împărțirea cercurilor electorale după dreptate în mod netendențios.

Atunci se va fi făcut un început bun, dela care se pot aștepta resultate mulțămitóre pentru patrie.

Congresul inspectorilor scolari. In 20 l. c. și diua următóre s'au ținut în Budapesta adunarea anuală a învĕțătorilor poporali și de-odată cu acésta, primul congres regnicolar al inspectorilor scolari. Președintele congresului a accentuat în vorbirea sa de deschidere între altele, că limba magiară nu se instruéză cu destul succes în scólele poporale nemagiare și primul obiect pus la ordinea dilei a fost: „metodul de instruire a limbei magiare în scólele nemagiare". Referentul acestui obiect a fost de părere, ca congresul să enunțe, că de centru sau basă a instrucțiunii să servéscă limba magiară, și în scólele poporale nemagiare ér limba maternă să servéscă în clasele mai inferiore numai ca mijloc ausiliar pentru deplina însușire a limbei magiare. In discusiunea lungă, ce s'a născut asupra acestei păreri bizare și șoviniste, s'au făcut și alte propuneri, culminând tóte părerile într'acolo, că în tóte scólele să se introducă limba magiară, ca limbă de propunere.

Congresul a hotărît, că tóte părerile și propunerile, ce s'au făcut în cestiune, să se astérnă ministrului în memorand, ca dorințe ale congresului, cari ar fi bine să se ducă în deplinire.

Asupra cestiunii vom reveni. De o camdată constatăm, că șovinismul păcătos a cuprins și pe bărbații puși în fruntea instrucțiunii poporale și i-a orbit întru atâta, încât unul dintre ei, inspectorul Bánhegyi din Bichiș nu s'a sfiit a propune între altele și următórea:

„E cu scop, ca în scólele naționalităților să se aplice învĕțători de aceia, *cari nu cunosc limba maternă a scolarilor lor*".

Acésta o propune un inspector scolar! Ce va fi atunci, pentru Dumnedeu, cu instrucțiunea?

Institut patriotic. Vorbind în mai multe rênduri despre serbarea mileniului și a esposiției, ce să va arangia cu acésta ocasiune, am amintit, că magiarii fac fel de fel de planuri, cele mai multe absurde și bizare pentru creațiuni nóue, originale, cari să le satisfacă grandomaniei și „să le asigure esistența pe o altă mie de ani". „Egyetértés" a deschis o rubrică permanentă, pentru astfel de planuri și proiecte și ele resar cu îmbelșugare din capetele șoviniste. Un astfel de proiect să află în nr. din 22 August a. c. al diariului amintit pentru înființarea unui institut patriotic, „Arpadianum". Curentul de naționalitate e puternic la noi, dice proiectantul, și contra lui mai cu succes vom lupta cu armele culturei. Astfel deci e de părere, că deja în sesiunea de tómnă „părinții patriei" să voteze, „fără discusiune, unanim" 15 milióne de fl. cu care să se înființeze institutul „Arpadianum" în care să se întreție și créscă câte 1000 de băiați români, slovaci, sêrbi și croați, lipsiți de mijloce și să se facă din ei patrioți buni, adecă să se magiariseze și ei să fie apoi trimiși între conaționalii lor, ca să propage patriotismul.

Acésta ar fi procedura lui Kosztenszky et. Comp. cu copii slovaci, care însă nu prea se vede a da ródele așteptate. Svêrcoliri netrebnice și de rîs. Patriotismul (și nu magiarisarea), dacă mai este lipsă de propagarea lui la vre-un popor din patria nóstră, nu se póte face pe căi forțate și măiestrite, ci prin dreptate, lealitate, aplicarea justă a legilor și respectarea drepturilor naturale ale fiecărui popor, de cari însă nu prea sunt părtașe popórele Ungariei. La acestea ar trebui dedați în un institut tinerii — magiari.

Revista politică.

„Bud. Hirl." aduce scirea, că Mme Adam, implicată și ea în afacerea cu alianța ruso-maghiară, va merge în tómna acésta la Budapesta. Inainte de acésta însă prin Septemvre va apăré o broșură, care va arăta pericolele, ce reies pentru independența statului maghiar și pentru desvoltarea națiunei maghiare, din alianța cu Germania, pe când din potrivă alianța cu Rusia (de care nu s'a înspăimântat nici chiar Kalnoky cu câțiva ani înainte) ar preveni rĕul, ca agitatorii naționalităților din Ungaria, se mai caute teren și sprigin în Rusia. (sic !) Broșura acésta va fi începutul acțiunei. Ca continuare imediată dice „Budapesti Hirlap" Mme Adam va veni la Budapesta, unde va face încercări de-a propaga ideile sale politice predilecte în cercurile din capitala ungurésca

* * *

Foile germane anunță, că partidul german, care e compus din particularişti din Hessa, Hanovra și Meklemburg, convócă pentru Septembre o întrunire în Frankfurt. In acéstă întrunire se va trata între altele cestiunea, dacă e posibilă o legătură mai intimă a Germaniei cu provinciile germane din Austria, fără ca din acéstă causă să păgubéscă imperiul.

* * *

Alegerile nóue pentru camera francesă sunt terminate. Resultatul, afară de trei cercuri electorale, este cunoscut de pretutindinea Republicanii au cucerit 63 de locuri nóue. Alegerile au reușit astfel: 315 republicani și radicali, 30 socialisti și social-democrați, 56 conservatori, 13 raliați. In 164 de cercuri e balotagiu.

Resultatul acesta foile francese îl comentéză în diferite forme, fie-care din punctul de vedere al partidului seu. Cele monarchiste se esprimă satiric despre acest resultat. Intre altele Gaulois dice, că maioritatea nu are formă pronunțată, e fără colóre, mohorîtă, mediocră și de nici o valóre. Soleil dice, că votul universal érăși a scos la ivélă pe Wilson și la mai mulți politici n'a luat în considerare, că au fost părtași la scandalul Panama. Astfel de alegeri nu pot constituî o cameră de un nivou mai nalt, spiritual și moral. Monarchistii sunt nĕcăjiți, că perd tot mai mult teren.

Fóia „Novosti" din Petersburg își esprimă bucuria, că la alegeri au învins republicanii și că aceia, cari au fost încâtva suspicionați în afacerea Panama, au căduț. Fóia rusésca accentuéză tactul francesilor și puterea lor prin care ei es învingĕtori în situațiuni grele.

De altcum alegerile, luând în considerare alte alegeri de mai nainte, precum și scandalurile, ce s'au produs la alte acte în Francia, bunăóră Panama, se póte dice, că au decurs destul de linistit. In câteva locuri s'au intêmplat bătăi după publicarea resultatului scrutiniului. Clemenceau a avut să lupte în Dragingnan contra multor intrigi, ba el afirmă, că s'a intenționat a-l nimici cu lucrători piemontezi. In diua alegerii în tot cercul s'au trimis depeșe de cuprinsul: „Nu votați pe Clemenceau, căci el repășesce". Flourens, fostul ministru și Cassagnac erau p'aci să rĕmână în minoritate de voturi. In cercul lui Andrieux e balotagiu și e sigur, că el nu va reuși.

* * *

Am amintit, că regele Alecsandru al Sêrbiei va face o călĕtorie prin țară. Cu ocasiunea plecării regelui, multe sute de locuitori din Belgrad vor întoți pe regele până la Obrenovat. In scopul acesta s'a închiriat un vapor.

In tot decursul călĕtoriei din județ în județ, regele va fi însoțit de o pază de onore, compusă din țerani și burgezi în costumul național vechiu sêrbesc.

Un cuvênt la situațiune.

(Urmare.)

Acéstă direcțiune politică morbidă este, carea în nuda faptă a eterogenității de rasse în Ungaria, intuiază un pericol de esistență a acesteia și caută apĕrarea de acest pericol în contopirea artificială a raselor. Ajunge o singură privire asupra Belgiei și Helveției, pentru de a se convinge, că faptul eterogenității de rasse în sine încă nu este un pericul esențial pentru state, că prin urmare acel pericol, care direcțiunea astădi dominantă îl ochesce deja în pura faptă de eterogenitate de rasse în Ungaria, este *un pericol curat imaginar*. Dar cine, întru câtva numai nepreocupat, ar mai putea să stea la îndoélă despre aceea că contopirea de rase, atîntită spre conjurarea acelui închipuit pericolu, póte se provóce asupra țĕrii în mod artificios un pericol adevĕrat și fórte serios? Căci pe cât de sigur este numai o consecință logică, când din acel punct de vedere, că eterogenitatea de rase apare ca pericol de esistință și contopirea de rase ca unica garanță pentru esistința Ungariei, condițiunile de esistință a disparatelor individualități etnice deja în princip se declară de incompatibile cu condițiunile de esistență ale statului, tot asemenea sigur este d'altă parte, că o politică de stat, carea contopirea raselor o ridică la valórea de princip de stat, amenință de a dreptul în esistința lor națională aceste individualități etnice și le constrînge artificios, în contra voinței lor, dar cu necesitate psihologică, la o *luptă legitimă de apĕrare națională*. Ér cât de regretabile sunt pentru desvoltarea statului nostru astfel de lupte intestine între rase, despre acésta deja posomorîta icóně a situațiunei de astădi în țéră ne oferă o închipuire prealabilă; dar cine în țéră ar putea se priméscă asupra sa chezășia despre aceea că acéstă luptă între împregiurări, nu va degenera la un grad, încât la urma urmelor ea să devină fatală pentru tóte părțile, ba chiar și pentru esistența Ungariei.

Astfel spre evitarea pericolelor închipuite, se provócă pericole adevĕrate!

Numai acéstă direcțiune morbidă a spiritelor opiniunei publice, așa numite „patriotice", póte se ne esplice aceea neîncredere, pe cât de afundă, așa de absolut nejustificabilă, de care ea, acéstă opiniune publică, a priori plină este față cu naționalitățile; numai acéstă direcțiune a spiritelor esplică aceea nervósă iritabilitate, de care acéstă opiniune publică devine cuprinsă și când numai se cugetă la naționalități.

Acéstă afundă și durere, tot mereu crescêndă neincredere, se manifestă di de di prin presa „patriotică", și ea, acéstă neîncredere, constitue o trăsătură fundamentală semnificativă a întregii activități legislatorice Acéstă trăsătură a neîncrederei se dovedesce în tóte disposițiunile legislatorice ce ating relațiuni naționale, pretutindenea dominéză tendința invederată, câte odată chiar pe față mărturisită, de a strîmtora tot mai mult cercurile de liberă mișcare și desvoltare națională, în parte chiar și cele prin lege garantate, din contră de a asigura îngerinței statului în tóte relațiunile naționalităților un câmp tot mai larg.

Numai acéstă aci constatată iritabilitate a opiniunei publice „patriotice" este, care ne face a nu ne mai mira când o vedem tot mereu nelinișindu-se la ori-ce mișcare națională a acestor elemente, zărind în fie-care representant al acelora un dușman fățiș sau ascuns, în fie-care manifestațiune națională un pericol, de nu o trădare de maiestate și de patriă. Numai acéstă stare a spiritelor ne esplică paradocsul, că pe când opiniunea publică „patriotică" consideră măiestrita escludere din parlament a naționalităților de un triumf a ideei oficiale de stat, aceeași opiniune publică, decretarea pasivității nouĕ impuse, o stigmatiséză de o demonstrațiune dușmănósă statului. Numai acéstă stare a spiritelor, de permanentă neîncredere și permanentă iritațiune, esplică apariția de sigur paradocsă, că opiniunea publică a unui popor iubitor de libertate caută salutea acestuia în omnipotența statului și în continua urcare a puterii discreționare a guvernului, pe care apoi îl împinge formal, ca să și useze potrivit de acésta putere. Ér că, cât de îngăduitor s'a deprins a fi guvernul față de o astfel de „douce pression", se dovedesce mai bine prin persecațiunile judecătoresci, puse pe tótă linia în curgere.

Și acésta disposițiune a spiritelor spre neîncredere-și iritațiune se mai și potentéză artificios, parte bona fide, parte chiar pentru scopuri egoistice. Astfel vedem paralel cu patriotismul torturat de sincere îngrijiri, desvoltându-se un „aspirantism patriotic", care își face de-a dreptul o chemare din aceea, de-a potența neîncrederea, durere, și așa destul de afundă, de-a ține în permanentă iritațiune opiniunea publică, și altmintrinea iritabilă. Și cunoscută este partea ce presa „patriotică", reuniunile „patriotice", active la acea „mare operă de asimilare națională", și în fine „politica de partidă" în parlament și afară — pot să-și revindece, fiecare pe sama sa, din activitatea de acéstă natură

Numai pe lângă o disposițiune spirituală șovinistică astfel infectată a opiniunei publice deciditóre la noi este po-

sibil, ca din incidente atât de neînsemnate, precum sunt cérta pentru botezarea copiilor din căsătorii mixte, ordonanță din Ferbuariu, un pic de manevră de cabinet și de partidă, sĕ se pună pe tótă linia în rotare cestiuni atât de grave, precum sunt cele politice-bisericesci, și sĕ se înpinga pe planul actualităței reforme, cari nu ațintesc mai puțin decât la o rĕsturnare radicală a acelor base de drept, pe cari zac adăpostite tóte relațiunile familiare ale cetățenilor statului precum și cele dintre stat și biserică. Numai într'o disposițiune spirituală de-a vedé pururea și pretutindenea pericole și de-a încerca tot mereu prin tóte mijlócele, contopirea națională, este posibil de-a descoperi deodată, și a voì sĕ facă, și pe alții a crede, cum că în aceea tradițională comuniune de drept, carea s'a format în decurs de un mileniu, prin mii și mii de legături a unei intime comuniuni de interese între stat și bisericele istorice regnicolare, se cuprinde o pedecă și un pericol pentru libera desvoltare a statului liber; numai intr'o astfel de disposițiune spirituală este posibil a se persvada pe sine și pe alții cum că o mĕsură greșită a guvernului — nu pe acesta îl compromite, ci autoritatea de stat; numai prin o opiniune publică astfel șovinistic morbidă este posibil, cu losinca de „liberalism", de „autoritate vătămată a statului", de „unitate de drept" stând în serviciul „contopirii raselor", a face propagandă eficace pentru reforme cari însemnéză o rumpere instantaneu și completă cu o tradițiune milenară, și ar sgudui statul în temeliile lui morale.

Dar cine în țară, considerând lucrurile numai cu cevași nepreocupațiune, n'ar trebuì sĕ recunóscă, că acel pericol, ce s'ar nasce, cum se pretinde pentru stat din ținerea ulterióră la tradiționala relațiune de drept între stat și biserică, *este un pericol curat numai imaginar!* și cine în țéră ar puté sĕ cuprindă cu mintea sa în tótă mărimea *acele adevĕrate pericole*, ce le ar aduce cu sine asupra țĕrii astfel de reforme radicale, în casul dacă ele serios s'ar întroduce! Căci sĕ nu ne dăm în acéstă privință pradă unei amăgiri periculóse și sĕ nu trecem cu vederea marea învĕțătură a istoriei după care pe lângă dreptatea guvernanților, *credința masselor într'o mai î naltă ordine divină morală a lucrurilor, este ceea-ce a format prin tóte timpurile fundamentul adevĕrat solid al statelor* și care fundament al sgudui încă nici un stat n'a încercat nepedepsit. Așa a fost acésta în anticitatea păgână și — făr' a mai atinge de evul mediu, cufundat în credință, nu altfeliu este în timpul nostru *„al luminilor"*. Tendințele destructive, ale căror simtome le observăm în statele culturale dela apus, sunt confirmarea acestui adevĕr istoric; căci ele într'o parte nu neînsămnată sunt fructele rele ale necredinței masselor, care necredință a spriginit'o deadreptul, ca din oficiu o politică bisericéscă revoluționară. Și într'adevĕr, instituțiunile moderne, politice-bisericesci ale acestor state, ar fi sĕ ne servéscă mai mult de esemplu, de care sĕ ne ferim, de cât pe care sĕ-l imităm.

Cu intențiunea deci de a încetățeni instituțiuni de asemenea natură în scopul de a se ferí de pericole imaginari, se provócă — cum vedem, și pe acest teren al vieții nóstre de stat pericule adevĕrate.

Și nu alt-fel suntem și pe terenul dreptului public de stat Numai pe lângă iritabilitatea în grad atât de înalt a opiniunei nóstre publice „patriotice" este posibil, ca o indegetare asupra pericolelor din pretinsele tendințe de germanisare, sĕ mai pótă avé si adi efectul unui mijloc de agitațiune; numai dintr'o disposițiune șovinistică atât de încordată a spiritelor se póte esplica acea viuă susceptibilitate, cu carea acéstă opiniune publică „patriotică" întimpină acele așa dise aspirațiuni naționale, cari fie ele ori-cum considerate, în resultatul lor final tot numai a slăbi ar puté legătura de drept public cu Austria și — de dragul căroru aspirațiuni, cam sucite — sit venia verbo, par'că se perde din vedere acel mare interes, ce pare împreunat cu subsistința cât se póte de solidă a acestei legături, cel puțin pe cât ține stadiul de transițiune, în care ne aflăm de present față cu marele evoluțiuni, la cari avem sĕ ne așteptăm (Va urma.)

Noutăți.

Anunț. Direcțiunea gimnasiului de stat de aici aduce la cunoscință, că înscrierea elevilor sĕ va face în dilele din 28 August până la 4 Septembre inclusiv. Intârdierile sĕ îndrumă pe calea petiționară. Esamenele supletorice (clasa I—VIII) sĕ vor ține în 31 August; cele de maturitate în 9 Septembre, fie-care la 8 óre a. m. Insinuările la esamenele private au sĕ se facă în 1 Septembre.

* * *

Colera. Foile magiare anunță, că ministrul Hieronymi s'a vĕdut necesitat sĕ constate în mod oficios, că colera bântue în Ungaria. In câte-va comune din comitatul Szabolcs graséză ea în mod epidemic. Ministrul a însciințat despre acésta pe tóte puterile convenționale.

* * *

Bólă de cai. In comuna Tășnad, comit. Sĕlagiu a fost omorit un cal în 14 August a. c. pentru bóla de mucărie.

* * *

Scire bisericéscă. Dl Dr. Cornoiu secretariul general ad-intermin al ministrului de instrucțiune a terminat regulamentul pentru punerea în aplicare a legei clerului și a seminarelor.

* * *

Frecări între cehi și germani. Frecările între cehii și germanii din Boemia au degenerat în escese de stradă. Astfel de escese s'au întêmplat și în preséra dilei nascerei monarchului. In urma acestora s'a instituit o comisiune de anchetă, care a arĕtat până acum mai mulți escedenți.

* * *

Invitare. Corul vocal rom. gr. or. din San-Miclausul-mare învită la „Concertul urmat de dans" și precedat de piesa 75,000 de franci, comedie vodevil într'un act de N. A. Bogdan, ce'l va arangia Duminecă séră în 15/27 August 1893, în grădina eventual în sala „Vulturului negru" în favórea fondului coral. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea, locul I 1 fl., locul al II 70 de cr., locul al III 50 cr., locul al IV (în picióre) 30 cr.

* * *

Un monument la Constanța. Monumentul, pe care guvernul frances îl va ridica la Constanța în memoria soldaților francesi morți în resboiul din Crimeea și ale căror oseminte s'au găsit nu de mult în acel oraș, se va înagura în luna Octombre în acest an.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Sașii veniți în Ardél s'au aședat în masse mai mari în părțile de médădi ale țerii, afară de țara Oltului, unde era désă poporațiunea română, apoi pe Tirnava-Mare și în partea de médănópte-resărit (Bistrița). Cete mai mici s'au aședat și în alte locuri, precum la Alba-Iulia și jur, la Cricău, Vinț, Aiud etc., apoi la Turda, Cluș, Deș ș. a. Prin locurile aceste însĕ sașii în parte mare s'au ungurisat. Geza II și regii următori au dat sașilor privilegii și drepturi însemnate, așa că ei sub scutul acestora au progresat, s'au îmbogățit, și-au făcut scoli bune și și-au păstrat naționalitatea până în dilele nóstre, deși au fost încungiurați de românii, cari sunt mai numĕroși ca ei și de unguri.

Sașii sunt așadară de origine germană, dar cu însușiri și instituțiuni proprii ale lor, cari s'au desvoltat în decursul vécurilor independent aici, pe pământul binecu-vêntat al patriei nóstre. Intocmirile lor publice au fost democratice, poporale, pentru aceea la ei n'a fost nobilime, nici iobăgie, ci toți au fost cetățeni egali în viața publică. Ei sunt conservativi, ca și românii; țin fórte mult la datinele lor și la tot ce au moștenit dela bĕtrâni și sunt statornici întru tóte. O bună însușire a lor este hărnicia (diligința) cu care întrec pe români și unguri, apoi cruțarea și moderațiunea. Acestor însușiri este a sĕ atribuì, că ei sunt ómeni agonisitori și cu stare. Astfeliu ei sunt economi și meseriași harnici; pământurile lor sunt fórte bine cultivate, casele și curțile lor bine îngrijite. Casele sunt și pe sate zidite din pétră și acoperite cu țiglă, ceea ce rar sĕ vede prin satele românesci și unguresci. Sașii sunt fórte cu grige (circumspecți) în lucrurile lor, fie publice, fie private; ómeni închiși și neîncredĕtori în streini și pentru aceea nu prea ospitali. Ei sunt în o mĕsură óre-care egoiști și au în vedere totdeuna interesul lor propriu. De aci urméză că se folosesc adese și de viclenie ca sĕ ajungă la scop. Țeranul sas nu sĕ póte lăuda cu inteligență naturală deosebită, dar cu tóte aceste sașii sunt popor cult; ei au întocmiri culturale și scóle bune atât prin orașe, cât și prin sate și au mulți ómeni învĕțați.

După ce au venit sasii în Ardél, au pus temelia la mai multe orașe, cari esistă și adi, precum Sibiiul, Mediașul, Sighișóra, Sebeșul, Bistrița, Rodna etc.

Tradiția spune, că sosind o cétă deași pe șesul Cibinului, au împlântat îm pământ pe vêrful unei coline de lângă rîu, dóuĕ spade formând cruce și au jurat, că vor fi totdeuna credincioși țerii, care i-a primit în sinul seu, regelui și lor înșiși. Pe vêrful acestei coline au zidit ei o cetățuie, pe care au numit-o Cibinburg, adecă Cetatea Cibinului. Cetatea Cibinburg este insemnată, pentru că dela ea și-a primit Ardélul numele sĕu nemțesc, Siebenbürgen și nu dela cele șepte orașe săsesci, cum au credut ómenii mai nainte. Apoi este însemnată cetatea acésta, pentru-că pe locul unde a stat ea, s'a zidit orașul Sibiiu, numit nemțesce Hermannstadt, adecă orașul lui Hermann.

(Va urma.)

Convocare

Adunarea generală a despărțemêntului S.-Sebeș al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român se convócă prin acésta pre diua de 10 Septembe a. c. n. în comuna Spring.

La acésta adunare se învită cu tóte onórea toți amicii, binefăcătorii și binevoitorii acestei instituțiuni.

Din ședința comitetului despărțământului S.-Sebeș al „Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român" ținută la S. Sebeș în 17 Aug. 1893 n.

Dr. *P. Isac* director. *Z. Mureșan* secretariu.

Avis.

Inscrierile la scóla de fete a „Reuniunei femeilor române selagiane" se vor face în 1-4 Septembrie s. n. ér prelegerile se incep la 4 Septembrie.

La inscriere este de a se plăti didactru 4 fl. v. a. Pentru tacsă moderată elevele pot primi și instrucțiune în limba germană, francesă, pian — cele mai inaintate în etate și în croit și cusut de vestminte.

Inscrierile se fac la subscrisul director de scólă, care póte servi și cu informațiuni mai detaiate.

Șimleu, 23 August, 1893.

A. Cosma,
dir. scólei de fete a Reun. fem. rom. selagiane.

Apel!

Un poet mare de odinióră, cuprins de o profundă durere și suferință, umbla odată în jurul unei monăstiri, și vĕdându-l un căugăr ,l întimpină cu cuvintele: „ce cauți, ce-cerci?" la ce poetul „Dante" respunse: „cerc pace, cerc liniște".

Asemenea acestui poet, umblăm noi poporațiunea comunei gr. or. române din Hinchirisiu, cottul Bihor, cercând alinarea durerei și îngrigirei ce ne-a cuprins din momentul când autoritățile civile ni-au închis scóla nóstră confesională, dechierându-o de necorespundetóre legii, și pretindênd edificiu nou pe alt loc acomodat.

Ca popor de ordine, de și o parte mare din locuitori am fost presenți la decretarea închiderei scólei, nu ne-am mâhnit mult pentru acésta, ci suntem mâhniți și nelinistiți, pentru-că ne lipsesc mijlócele pentru edificarea altei scoli. Și cine va considera că comuna nóstră e situată pe nisce cóste între păduri, unde pământul după natura lui și așa nu e productiv, că rodul lui nu ajunge nici pentru traiul poporațiunei, necum se mai cugete cineva a vinde cât de puțin, acela va înțelege că îngrijirea nu e fără temeiu; ba din contra e prea întemeiată, pentru-că cu tótă sterilitatea pământului, în anii de mai nainte o mai duceam cum o duceam, căci ne ajutoram din crescerea vitelor și din póme, acuma însĕ au încetat și acestea isvóre, căci frigul cunoscut din ernile trecute a uscat pomii din rădăcină, ér prin comasarea efeptuită nu numai suntem lipsiți de o însemnată parte de teritoriu — încât abia ne mai putem mișca, — dar spesele procesului urbarial ne-a stors cu totul, și astfel o poporațiune de 1000 suflete cu 140 băieți de scólă, suntem espuși la cele mai mari neajunsuri, și suntem lipsiți chiar de scólă.

Ne-a mai rĕmas însĕ credința în Dumnedeu și speranța în ajutoriul connaționalilor nostri, și bașați pre acestea dóue puteri mari n'am desperat, ba de și organele admin.strațiunei civile ne-au promis mari favoruri sub anumite condițiuni: dar înțelegând noi că asemenea favoruri sunt contrarie intereselor nóstre naționale și confesionale, nu ne-am lăsat seduși de vorbele dulci și amăgitóre, ci am luat angagiamentnl de a ne edifica scóla confesională proprie, pentru realisarea cărei dorințe, apelăm la sêmțul creștinesc al connaționalilor nostri, rugându-i pre toți sĕ ne procure pacea și liniștea carea o cercăm, sĕ ne spriginéscă și ajutore cu obolul lor, ca astfel fii nostri sĕ-i putem cresce în spiritul bisericei și sĕ le dăm învĕțătura în dulcea nóstră limbă română.

Rugăm deosebi pe domnii colectanți, se nu-și cruțe ostenéla a recomanda acest apel în cercul cunoscuților lor, ér colecte adunate împreună cu lista, se o trimită subscrisului preot Stefan Fĕtu, în Hinchirisiu (Henkeres) u. p. Rieny, cottul Bihor, cel mult până la 30 Septembre a. c.

Hinchirisiu, la 23 Iuliu 1893.

Pentru comuna bisericéscă:

Michaiu Dragan, epitrop. *Stefan Fĕtu*, preot.

vidi: *Vasiliu Papp*, protopopul Vascăului.

Bibliografie.

A apĕrut:

„Biserica ortodocsă română", revistă periodică eclesiastică Nr. 5 din August cu următoriul cuprins: Documente inedite. — Inceputul crestinătății în Basarabia. — Legea clerului. — Prefața Evhol. imprimat în episcopia Rîmnicului. — Studii religióse literare. — Unirea plănuită în Roma a bisericei orientale și occidentale. — Etica evoluționistă și etica crestină. — Donațiuni.

Nr 575/1893 [150] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. de clasa a III-a Gârbova de sus, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele acestei parochii sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 Iuliu şi dau suma de 550 fl. valuta austriacă.

In acéstă sumă e computată şi folosirea casei parochiale aflătóre în stare bună şi a porţiunei canonice de 19 jugere.

Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în parochie spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, ér suplicele instruite conform normelor din vigóre sĕ le adreseze la oficiul propresbiteral al tractului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 9 Iuliu 1893

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot

Nr. 652/1893. (142) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşel, cu salariu anual de 300 fl. în bani, cuartir şi grădină de legumi; învĕţătoriul are sĕ-şi presinte documentele în original, se scie cântările bisericesci şi sĕ se presenteze în vre o Duminecă în comună spre a se face cunoscut poporului.

2. Bobohalma, cu salar anual de 300 fl cuartir şi grădină.

3. Cetateadebaltă, cu salar de 300 fl. cuartir şi grădină. Acei indivi̧di cu scrisóre frumósă pot fi aplicaţi în órele libere în cancelaria protopresbiterală pe lângă remuneraţiune.

4. Chesler, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi acest post e împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

6 Fărău, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

6. Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Kükülövár) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă, 20 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective- oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter

---

ad Nr. 349/1893. [138] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii-mici, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de foc.

2. Bréza, postul primariu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liliber şi lemne de foc.

3. Comâna inferióră, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

4 Grid, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuurtir liber şi lemne de foc.

5. Herseni, cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

6. Perşani, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir liber şi lemne de foc.

7. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

8. Rucăr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber şi lemne de foc.

9. Sâmbăta superióră apusénă cu salariu anual de 300 fl v. a. cuertir liber şi lemne de foc.

10. Sâmbăta superióră rĕsăriténă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

11. Şercăiţa cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi ascerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Făgăraş 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan,
protapresb.

Nr. 322/1893 (144) 3—3

CONCURS.

Pentru anul scol. 1893/4 sunt a se ocupa 14 stipendii á 50 fl. menite pentru eleve de părinţi mai lipsiţi de mijloc, care vor fi adăpostite în internatul împreunat cu scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane. Ḑece (10) din aceste stipendii s'au creat d n suma de 500 fl. v. a. votată Asociaţiunei transilvane în scopul arătat de adunarea generală din anul 1893 a institutulni de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu, ér patru (4) din suma de 200 fl. donată Asociaţiunii, după cum arată conclusul comitetului subsemnat de la 20 Iuniu 1891 Nr. prot. 89 de dl. Dr. Aureliu Maniu, notar public reg. în Oraviţa.

Pentru ocuparea acestor stipendii se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1893.

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în Sibiiu“; la acele sunt a se aclude:

a) carte de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe semestrul II al anului scol. 1892—1893.

c) Atestat despre condiţiunea şi starea materială a părinţilor.

Sibiiu în 16 August 1893.

Presidiul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român:

Dr. **Il. Puşcariu,** vice preşedinte — Dr. *A. Frâncu,* secretariu II.

Nr, 324/93 (145) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător suplent la scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transsilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul amintit au se presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători suplenţi la scóla civilă;

c) o arĕtare în scris despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acuma;

d) arĕtarea specialităţi, pentru care sunt pregătiţi cu deosebire, şi

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germană se consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea postului menţionat.

Concurentul, care va fi ales învĕţător'u se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Alesul va primi salariu anual de 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus sĕ se presente subsemnatului comitet până la 16 Septembre 1893.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, ţinute în Sibiiu la 6 August n. 1893.

Dr. **Il. Puşcariu,** vicepreşedinte. — Dr. *A. Frâncu,* secretariu II.

Nr. 161/893 [130] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci din mai jos scrisele scóle confesionale gr. or. din comunele bisericesci aparţinĕtóre de protopresbiteratul Orĕştiei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Oraşul Orĕştie, un post de învĕţătorésă cu salariu anual de 300 fl, plătiţi în rate lunare anticipative, adaus personal 60 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi 2 stângini de lemne sau preste tot în bani 60 fl. Dreptul de cuincuenale, statorinde; se observă că pe lângă instrucţia în clasa de fetiţe, învĕţătorésa are a propune şi lucrul de mână femeesc.

2. Sibot (Alkenyér) al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. dela popor, cuartir liber — sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbĕtori, şi apoi înainte de alegere a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbĕtóre în s. biserică pentru a i se vedé desteritatea în cântări şi tipic, ér cei ce cunosc musica vocală vor fi preferiţi.

3. Vaideiu al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual 300 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, bani de cuartir din venitul bisericei 10 fl. precum şi 3 stângini de lemne, din care este a se încălḑi şi sala de învĕţămênt. Alesul va avé a ţiné Dumineca şi sĕrbĕtórea strană în în s. biserică, apoi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbĕtóre în biserică mai nainte de alegere spre a se vedé desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul până la terminul sus scris.

Orĕstie, 17 Iuliu, 1893.

In conţelogere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Popoviciu,
protopresbitor.

Nr. 149/893 [134] 2—3

Escriere de concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc devenit vacant la scóla elementară capitală română de confesiunea gr or din Braşov, se escrie cu acésta concurs cu termin până la *20 August 1893* st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul de învĕţătoriu provisoriu 500 fl.

2. Salariul fundamental anual de învĕţătoriu definitiv 600 fl. şi bani de cuartir în dóuĕ categorii 100 - 120 fl.

3. Cuincuenale de 50, sĕ dau cu totul cinci cuincuenale.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de confesiunea greco-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

e) că cunosc limba magiară şi limba germană după recerinţă;

f) că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar din gimnastică. şi din grădinărit;

g) anume atestat dela iustitutul unde au servit până acum în cas că au servit;

Vor dechiara concurenţii în petiţiunilelor că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispositiunilor speciale ale acestui institut, ce sunt în vigóre sau se vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 12 Iuliu, 1893.

Eforia scólelor centrale române or. rĕsăritene Braşov.

Nr. 329/1893 [148] 2—3

Edict.

Ana Hanzu din Sĕcel, leguita soţie alui Ioan Gavrilă din Orlat, care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat din anul 1885, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 21 Iuliu a. c. Nr. 4104 B se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupräi de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Seliște 6 Aug. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Nicolau Maier,
protopres.

Nr. 317/1893 [146] 3—3

EDICT.

Mărina Nicolae Răsoiu din Tilişca, legiuita soţie a lui Ioan German din Aciliu, care a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat mai bine de 6 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr 3987 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Seliște 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [7] 12

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 4—7

5

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** — Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.